

Universitätsbibliothek Paderborn

**Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis
Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev
De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo**

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

IV. Si mores recepti in regno lædantur, invalida dispensatio. quia sine
caussa legitima, & quia in iis casibus dispensationis usus non receptus.
Dispensationes mendicantibus conceßæ ab beneficia ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

Butrio. Hujus sententia præcipuum fundatum non in eo constituo quod jam everti, scilicet leges ecclesiasticas à superioris nutu pendere, sed à perpetuo usu qui jam à trecentis annis & ultra in Curia Romana receptus est, ut sine cognitione causæ pleraque dispensationes concedantur; quibus, verbi gratia, irregularitates tolluntur, impedimenta consanguinitatis & affinitatis in tertio & quarto gradu amoventur, beneficiorum pluralitas conceditur; ut fidem facit Guillelmus Durandus, qui de illa novitate seculo suo indulta conqueritur. Eodem etiam usu inductum est ut penitus à canone indicis liberi habeantur qui dispensationibus illis utuntur; adeo ut nec eorum ordinations vitiosæ censeantur, nec de matrimoniorum viribus dubitetur, aut quæstio status liberis ex ejusmodi nuptiis editis moveri possit. Itaque cum præcius eorum canonum effectus per dispensationem indebitam ex consuetudine recepta sublatus sit, scilicet nullitas matrimonij, quid supererit quod subditorum conscientias onerare possit? Dicit aliquis superesse jus illud naturale, quod vegetat singulares ne ab ordine universitatis defiscant sine causa. Sed redit distinctio, scilicet jam consuetudine recepta inductum solam Principis voluntatem legitimæ causæ vim habere apud omnes, in præcipuo effetu. Ergo idem jus erit statuendum in altero capite. Tanta vero est vis consuetudinis, ut legem omnino tollere possit. Ergo & modum illius solvenda per dispensationes alioqui indebitas inducere poterit; præsertim cum dispensationis ea sit conditio, ut à consuetudine magnas vires accipiat. unde & dispensatio consuetudinis nomine significatur apud Basiliū: *Nos ergo, inquit, utrumque scire oportet, & que sunt summi iuri, & que sunt consuetudinis, id est, secundum Balassonis & Marthæ Blastris interpretationem, sequendam esse aliquando consuetudinem inclinationem, & descendentum à summo jure.* Ceterum quanta sit vis consuetudinis in hujusmodi dispensationibus tolerandis, inde patet, quod ea quæ à Concilio Oecumenico instituta sunt in gravioribus negotiis, novis rescriptis dispensatoriis aliam formam quotidie accipiunt. Episcoporum consecratio, quæ sine Metropolitano fieri non debet, post abrogatam Pragmaticam Sanctionem, ineonsulto Metropolitanō, tribus Episcopis ad arbitrium Summi Pontificis committitur. Duabus Ecclesiis adscribuntur frequenter Clerici contra canones Concilij Chalcedonensis, dispensationibus indultis ad plura beneficia retinenda. Dispensationes in gradibus prohibitis à Concili-

lio Lateranensi olim rarissimæ, hodie vero sunt frequentissimæ. Episcopatum futura successiones, & in ceteris beneficiis præsentes, successiones per resignationes *in favorem* dictas, Pontificum & Regum arbitrio frequenter admittuntur. Novi ordines religiosi contra præscriptum Concilij Lateranensis quotidie approbantur. Mula quoque alia peraguntur quæ summam quidem & eximiam in Romano Pontifice à constitutionibus generalium Conciliorum dispensandi auctoritatem, etiam sine causa, ineffe probant. Sed quanta sit vis consuetudinis receptæ, quæ his dispensationibus connivet, inde ostenditur, quod in minoris momenti rebus haec dispensationes ægrè recipiantur. His addendum est Concilium Lugdunense sub Gregorio X. habitum anno M C C L X X I V. quod ad Romani Pontificis arbitrium retulit de dispensationum sufficientia disquirere, & estimare quem modum beneficij sui Pontifex esse voluerit. Itaque si Summo Pontifici placuerit sine causa cognitione aliquem canonibus solvere, dummodo status publicus non laedatur, hoc ab eo pendere colligi potest ex Concilio illo Lugdunensi; præcipue cum dispensationem, *beneficij* à Principe collati nomine significet, id est, gratiae ex mera liberalitate collatae. Quare mirari subit quare ratione quidam hunc locum adduxerint ut probarent dispensationem sine causa esse nullam.

IV. At vero si status publicus aut recepta in regno jura laudentur, amplectenda est sententia eorum qui in universum dispensationes sine justa causa indultas, invalidas esse censem. Quod verum esse in specie quam tracto, hac collectione demonstratur. Vel dispensationes illæ sine legitima & justa causa conceduntur, & in hoc casu nullæ dicenda sunt, propter ea quæ superius allata sunt argumenta: vel probabili quadam ratione nituntur, respectu ejus habitu cui conceduntur, sed usi recipro in Ecclesia Gallicana repugnant, quo certæ quedam regulæ in canonibus & decretis Pontificum pertinet, ita firmatae sunt, ut juxta legum illarum naturalem conditionem perpetuæ apud nos esse debeant. Hoc casu dispensatio carebit justa causa, quod attinet ad statum publicum Ecclesie Gallicanæ, atque ideo nulla erit; præcipue cum dispensandi ratio in his negotiorum articulis recepta non fuerit consuetudine aliqua. Ut enim lex ecclesiastica debet usu recipi, ita & dispensatio illius legis debet usu probari. Hoc jure utemur in Gallia, non solum si rescriptis illis pacta conventa cum sede apostolica, quæ Concordata vocamus, laudentur, sed etiam si alia

Vide secundaria
Præfationem Mat-
ce J. 14,

C. Ordinarj. de
offic. ordin. in s.

quædam capita, quæ moribus recepta sunt, aliquo pacto violentur; ne bene constitutis rebus novitates illæ perturbationem afferrant. Exempli causa, si patronorum laicorum jura evertantur, vel si conditionibus fundationum derogetur. Ex hac regula profectum est ut majores nostri eas dispensationes non admiserint quæ Religiosis mendicantibus à Curia Romana indulgebantur ad possidenda beneficia. Cum enim paupertatis extremæ voto se obstrinxissent, alienum visum fuit ab eorum proposito redditum legendorum desiderium. Quare regulæ mendicantium conservandæ intenti Reges nostri, & Clericorum secularium commodis proficientes, prohibuerunt Edicto, ne qua ejusmodi dispensationum, tanquam ipso jure nullarum, ratio haberetur. Extat Caroli VII. constitutio anno MCCCCXLIII. lata, qua præcipitur judicibus ne hanc novam perniciem, seu potius superstitionem, in Clero, populo, & regno fieri vel attentari permittant, & mendicantes à beneficiorum possessione sine mora expellant; ex his ab Episcopis & à ceteris quibuscumque gravissimis peccatis, si contra hanc interdictionem nitantur. Hinc fit ut necessaria sit hodie Religiosis mendicantibus venia hujus legis à Rege concedenda, si ex dispensatione Summi Pontificis beneficiaria possidere illis indulgetur.

Ivo in Prefat. De cœsi.
C. Ipsi pietatis
2. q. 4. Hildebertus Cenoman.
ep. 83.
Bern. de dispens.
c. 4.

Maximus Abbas
relatus in Brevia-
rio v. i. i. Synodi,
per Jo. d' Abbat. 15.
derogatur tunc si-
chiamque dispensatione
ad monachos. Ego
te quod ipsi aperte-
re non possemus
deinde teq; negoti-

V. Summa verò regula quæ in dispensationibus adhiberi debet, hæc est, ut caritas non lædatur; quemadmodum docet Ivo Carnotensis: *Si quis quod legerit de sanctionibus frue de dispensationibus ecclesiasticis, ad caritatem, que est plenitudo legis, referat, non errabit, non peccabit;* & quando aliqua probabili ratione à summo rigore declinabit, caritas excusat. Si tamen nihil contra Evangelium, nihil contra Apostolos usurpaverit. Hanc regulam hausit ex Augustino, epistola ad Bonifacium, cuius verba retulit Gratianus. Augustinum etiam secuti sunt Hildebertus & Bernardus. Caritatem autem lædi quis non vider, quando invito Principe & Ecclesia Gallicana, absque necessitate vel utilitate publica Ecclesiae, legibus vel moribus receptis derogatur? Concordia & pacis ecclesiastica causa introducta est tota dispensationum ratio, ut monui. Quare in contraria partem torqueri non debet, ut offensiones in Ecclesiam inducat. Porro autem, ut inquit Maximus Abbas adversus intempestivas dispensationes differens, bellum sapit & diffidit, non concordiam & pacem dispensat, cum sanctorum patrum decreta repugnat.

V. Enim verò quotidiana cùm sint hujusmodi disceptationes, ob rescripta sedis

apostolicæ, quæ ad levandas petentium necessitates benignè concedi solent, paulò accuratiùs in hanc materiam incumbendum est. Non eo tamen proposito hæc indaganda sunt, ut metas ponamus pontificia autoritatì, ultra quas illi excurrere non licet; quia sacrilegij instar est de Principum potestate disputare, ut ait Imperator Anastasius. Quod præcipue locum habet quando de Summo Pontifice agitur, in cuius privilegiis enumerandis Gallicani Episcopi olim sibi hærere aquam non dissimulabant. In eam sententiam eleganter & acutè Fulbertus Carnotensis Episcopus in epistola ad Arnulfum Turonensem Archipræsulem: *Continen- tur enim quedam reverenda nobis in privilegiis Romanæ Ecclesie, qua propter negligentiam nostram non facile inveniuntur in armis nostris. Modelis verbis sensum suum explicuit; consilium Auxiliaris Praefecti secutus, qui Hilarium Arelatensem Episcopum à dignitate metropolitanâ dejectum judicio Leonis I. horratus ut ad demulcendum placandumque Pontificem se paululum demittat; quia aures Romanorum quadam teneritudine plus trahuntur, ut retulit antiquus scriptor vitæ Hilarij.*

VII. Nos quoque debita honoris præfatione usi, hanc materiam attingemus, ut sciamus quid, in effusa illa juris dicendi & condendi auctoritate, subditis qui læduntur Pontifices ipsi permittant. Ac sanè quæ de dispensationibus hic usque disputata sunt, viam aperiunt iis quæ dicenda restant. Solenne est in rescriptis Pontificum, non solum dispensationum, sed etiam derogationum verba usurpari; quorum similis est effectus. Ideo quæ de una specie dicuntur, ad aliam trahi posse non est dubium. Id autem unum maximè cavere solent Summi Pontifices, ne rescriptis suis scandali occasionem præbeant. *Scandalis* voce utor, quia frequentissima est in hujusmodi disceptationibus. Petita verò est ex Evangelio, & è Septuaginta interpretatione. Sumitur autem propriè pro offendiculo pedum; in quod si quis ambulando impingat, facile labatur. Inde translata est significatio ad actiones hominum quæ spiritualis ruina occasionem præbere possunt: quæ si ex se male sint, propriè scandali nomine designabuntur. quod datum vel actuum vocant. Sin autem meram virtutem spirent, & necessaria sint ad hominum salutem, atque inde aliqui offendantur; hoc erit scandalum Iudæorum & Pharisæorum, qui doctrina & operibus Christi Domini lædebantur. quod scandalum acceptum & passivum dicitur. Inter ista duo extrema est aliud scandali genus, quo delicata